

پیش‌دبستان و کودک پیش‌دبستانی

علی پور علی‌بزنا توکله
کارشناس ارشد علمی و تربیتی

سروشناسه	: پورعلیرضا توکلله، علی، ۱۳۹۴
عنوان و نام پدیدآور	: پیش‌دبستان و کودک پیش‌دبستانی / علی پورعلیرضا توکلله.
مشخصات نشر	: رشت / دهسرا.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۷-۲۹۰-۷
وینیت فهرست نویس	: فیبا
موضوع	: آموزش ابتدای مدرسه
موضوع	: کودکان پیش‌دبستانی
رده بندی کنگره	: LB F۰۷/۷-۹۳-۹۱
رده بندی دیجیتال	: ۳۷۲/۷۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۷۹۵۱

- نام کتاب: پیش‌دبستان و کودک پیش‌دبستانی
- مؤلف: علی پورعلیرضا توکلله
- ناشر: انتشارات دهسا | ناشریه‌گزیده‌ی (۱۳۰۳ و ۹۸، ۹۶۹۳۹۲۹۰، ۸۹، ۸۷، ۸۵، ۷۹)
- دفتر مرکزی و پیش‌دبستان: رشت، خ لakanی، ابتدای خ هفده شهریور
- تلفن: ۰۳۵-۳۳۲۳۰۹۷۱، ۰۳۵-۳۳۲۲۴۰، ۰۳۵-۳۳۲۴۱۹۷۱، فکس: ۰۳۵-۳۳۲۴۱۹۷۱
- حروفچینی و صفحه آرایی: شماره انتشارات دهسرا
- طرح جلد: کانون تبلیغاتی دهسرا | www.DEHSARA.com
- نوبت چاپ، تاریخ انتشار: چاپ هفتم | سال ۱۴۰۴
- شمارگان: ۱۰۰ جلد
- تعداد صفحات، قطع: ۲۰۰ صفحه، وزیری
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: لیتوگرافی همراهان، چاپ چهل
- شماره استاندارد بین المللی کتاب: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۷-۲۹۰-۷
- قیمت در سراسر کشور: ۱۶۰,۰۰۰ تومان

www.DEHSARA.com

کلیهی حقوق قانونی و شرعی برای مؤلف و ناشر محفوظ می‌باشد و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی، حق تکثیر تمام یا قسمی از این اثر را نداشته و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

فهرست

۱۳	پیشگفتار
۱۷	مراحل رشد
۱۷	پیام کودکان به ما بزرگسالان
۱۹	پدر و مادر عزیزم
۱۹	با کودکانمان چه رفتاری داشته باشیم
۲۰	چگونه به حرف‌های کودکانمان گوش دهیم
۲۱	چگونه کودکان را تشویق کنیم
۲۳	بخش اول: نقش و جایگاه مدارس پیش‌دبستانی در آموزش و پرورش کودکان
۲۷	فصل اول: اهمیت و ضرورت آموزش و پرورش پیش‌دبستانی
۲۸	نظرات علماء و مریبان تربیتی
۲۹	ضرورت آموزش و پرورش پیش‌دبستانی
۳۲	نتیجه‌گیری
۳۳	فصل دوم: اهداف دوره پیش‌دبستانی و ویژگی‌های کودکان
۳۴	ویژگی‌های کودکان پیش‌دبستانی
۳۵	اهداف آموزش و پرورش در دوره پیش‌دبستانی
۳۷	فصل سوم: خصوصیات یک مدرسه پیش‌دبستانی خوب
۳۷	ضرورت ارتباط مدرسه با جامعه
۳۹	سادگی و حقیقت‌گرانی در مدرسه
۴۱	لزوم هماهنگی مدرسه با خانواده
۴۲	تناسب فضای مدرسه با امور آموزشی
۴۳	هماهنگی در سازمان مدرسه و همکاری بین کارکنان
۴۵	لروم تشکیل انجمن اولیاء و مریبان
۴۶	فصل چهارم: مدیریت در مدارس پیش از دبستان
۴۶	ویژگی‌های مدیر
۵۰	وظایف مدیر

چگونگی همکاری مدیر با والدین ..... پیشنهادات	50 51
فصل پنجم: نقش مربی در آموزش و پرورش کودکان پیش‌دبستانی ..... خصوصیات مربی ..... وظایف مربی	53 ..... 54 57
فصل ششم: مریبیان به چند نکته مهم توجه کنند ..... ۱- آزادی کودک در انجام فعالیت‌ها ..... ۲- آشنایی کودک با آداب و رسوم ..... ۳- توجه به راحی رشد کودک ..... ۴- کودک و حوادث زندگی ..... ۵- توجه به استقلال کودک	59 ..... 60 ..... 61 ..... 62 64
فصل هفتم: رابطه خانه با مدرستان (اولیاء و مریبیان) ..... مریبی خوب ..... دیدار با پدران و مادران	66 ..... 66 67
فصل هشتم: نیازهای مختلف کودکان در دوره پیش‌دبستانی ..... نیازهای جسمانی ..... نیازهای عقلی ..... نیازهای عاطفی ..... نیازهای اجتماعی ..... نیازهای تحصیلی	70 ..... 71 ..... 72 ..... 72 ..... 73 74
فصل نهم: ویژگی‌های شخصیتی کودکان پیش‌دبستانی ..... خصوصیات جسمانی ..... خصوصیات ذهنی ..... خصوصیات گویایی ..... خصوصیات اجتماعی ..... خصوصیات عاطفی ..... خصوصیات اخلاقی	75 ..... 76 ..... 77 ..... 79 ..... 80 ..... 82 83

فصل دهم: م موضوعات درسی و محتوای آموزش در دوره پیش‌دبستانی	۸۴
موسیقی	۸۵
نقاشی	۸۶
ادبیات	۸۸
ریاضیات	۸۹
علوم	۹۰
منابع آموزش علوم	۹۲
فصل پازدهم: روش‌های آموزش در دوره پیش‌دبستانی	۹۶
آموزش غیرمستقیم	۹۷
آموزش از راه مشاهد	۹۸
گردش علمی	۱۰۰
چگونگی پاسخ به پرسش‌های کودکان	۱۰۳
بازی آزاد	۱۰۶
فصل دوازدهم: نقش موسیقی در آموزش و پرورش کودکان پیش‌دبستانی	۱۰۸
اهداف آموزش موسیقی	۱۰۹
محتوای آموزش موسیقی	۱۰۹
مراحل آموزش موسیقی	۱۱۱
نتیجه‌گیری	۱۱۳
بخش دوم: نقش بازی در آموزش و پرورش کودکان پیش‌دبستانی	۱۱۵
اهمیت بازی و تفریح در کودکستان	۱۱۷
فصل سیزدهم: ویژگی‌های اسباب بازی کودک	۱۱۸
اهمیت اسباب بازی	۱۱۸
خصوصیات اسباب بازی	۱۱۹
اسباب بازی‌های آموزشی	۱۲۱
فصل چهاردهم: نقش تربیتی بازی‌های دوره پیش‌دبستانی	۱۲۲
بازی‌های جسمی	۱۲۴
بازی‌های تقلیدی	۱۲۵
بازی‌های نمایشی	۱۲۵

۱۲۶	بازی‌های نمادین
۱۲۷	بازی‌های تخیلی .....
۱۲۸	بازی‌های آموزشی .....
۱۲۹	بخش سوم: مشکلات و اختلالات شایع در کودکان و راهکارهای مواجهه با آنها
۱۳۲	فصل پانزدهم: حسادت
۱۳۳	علل انگیزه‌های حسادت .....
۱۳۴	واکنش‌های حسادت .....
۱۳۵	پیشگیری و درمان حسادت .....
۱۳۸	فصل شانزدهم: مژویی و گوشگیری
۱۳۹	خصوصیات کودک مژو .....
۱۴۰	علل کمزویی .....
۱۴۱	درمان کمزویی .....
۱۴۲	فصل هفدهم: تیک
۱۴۲	علام و نشانه‌های تیک .....
۱۴۳	علل بروز تیک .....
۱۴۴	درمان تیک .....
۱۴۵	فصل هجدهم: اختلال توجه و تمثیز
۱۴۶	خصوصیات کودکان بیش فعال .....
۱۴۷	مشکلات عاطفی و اجتماعی .....
۱۴۸	روش‌های درمانی .....
۱۵۲	فصل نوزدهم: ترس و اضطراب
۱۵۳	منشأ ترس .....
۱۵۴	انگیزه‌های ترس .....
۱۵۵	آثار و عوارض ترس .....
۱۵۵	درمان ترس .....

۱۵۷	فصل بیستم: اوتیسم
۱۵۸	علائم و نشانه‌ها
۱۵۹	علل بروز اوتیسم
۱۶۰	تشخیص اوتیسم
۱۶۱	درمان اوتیسم
۱۶۲	فصل بیست و یکم: دزدی
۱۶۳	علل دزدی
۱۶۴	درمان دزدی
۱۶۵	فصل بیست و دوم: رحابگری
۱۶۶	علل پرخاشگری
۱۶۷	درمان پرخاشگری
۱۷۱	فصل بیست و سوم: دروغگویی
۱۷۲	علل دروغگویی
۱۷۳	درمان دروغگویی
۱۷۶	فصل بیست و چهارم: لکنت زبان
۱۷۷	لکنت زبان در کودکان
۱۷۸	علائم و نشانه‌ها
۱۷۹	علل لکنت زبان
۱۸۱	درمان لکنت زبان
۱۸۲	فصل بیست و پنجم: ناخن جویدن
۱۸۲	علائم و نشانه‌ها
۱۸۳	علل ناخن جویدن
۱۸۳	درمان ناخن جویدن
۱۸۵	فصل بیست و ششم: ناسازگاران اجتماعی
۱۸۵	عوامل ناسازگاری
۱۸۸	درمان ناسازگاری

١٩٠	فصل بیست و هفتم: مشکلات خانوادگی
١٩١	علل مشکلات
١٩٣	مشکلات خانوادگی و اهمیت روابط والدین
١٩٥	راهکارها و نکات تربیتی
١٩٧	سخن آخر
١٩٨	منابع

۱۹۰ فصل بیست و هفتم: مشکلات خانوادگی

۱۹۱ علل مشکلات

۱۹۳ مشکلات خانوادگی و اهمیت روابط والدین

۱۹۵ راهکارها و نکات تربیتی

۱۹۷ سخن آخر

۱۹۸ منابع

۱۹۹

۲۰۰

۲۰۱

۲۰۲

۲۰۳

۲۰۴

۲۰۵

۲۰۶

۲۰۷

۲۰۸

۲۰۹

۲۱۰

۲۱۱

۲۱۲

۲۱۳

۲۱۴

۲۱۵

۲۱۶

۲۱۷

۲۱۸

۲۱۹

۲۲۰

۲۲۱

۲۲۲

۲۲۳

۲۲۴

۲۲۵

۲۲۶

۲۲۷

۲۲۸

۲۲۹

۲۳۰

۲۳۱

۲۳۲

۲۳۳

۲۳۴

۲۳۵

۲۳۶

۲۳۷

۲۳۸

۲۳۹

۲۴۰

۲۴۱

۲۴۲

۲۴۳

۲۴۴

۲۴۵

۲۴۶

۲۴۷

۲۴۸

۲۴۹

۲۵۰

۲۵۱

۲۵۲

۲۵۳

۲۵۴

۲۵۵

۲۵۶

۲۵۷

۲۵۸

۲۵۹

۲۶۰

۲۶۱

۲۶۲

۲۶۳

۲۶۴

۲۶۵

۲۶۶

۲۶۷

۲۶۸

۲۶۹

۲۷۰

۲۷۱

۲۷۲

۲۷۳

۲۷۴

۲۷۵

۲۷۶

۲۷۷

۲۷۸

۲۷۹

۲۸۰

۲۸۱

۲۸۲

۲۸۳

۲۸۴

۲۸۵

۲۸۶

۲۸۷

۲۸۸

۲۸۹

۲۹۰

۲۹۱

۲۹۲

۲۹۳

۲۹۴

۲۹۵

۲۹۶

۲۹۷

۲۹۸

۲۹۹

۳۰۰

۳۰۱

۳۰۲

۳۰۳

۳۰۴

۳۰۵

۳۰۶

۳۰۷

۳۰۸

۳۰۹

۳۱۰

۳۱۱

۳۱۲

۳۱۳

۳۱۴

۳۱۵

۳۱۶

۳۱۷

۳۱۸

۳۱۹

۳۲۰

۳۲۱

۳۲۲

۳۲۳

۳۲۴

۳۲۵

۳۲۶

۳۲۷

۳۲۸

۳۲۹

۳۳۰

۳۳۱

۳۳۲

۳۳۳

۳۳۴

۳۳۵

۳۳۶

۳۳۷

۳۳۸

۳۳۹

۳۴۰

۳۴۱

۳۴۲

۳۴۳

۳۴۴

۳۴۵

۳۴۶

۳۴۷

۳۴۸

۳۴۹

۳۵۰

۳۵۱

۳۵۲

۳۵۳

۳۵۴

۳۵۵

۳۵۶

۳۵۷

۳۵۸

۳۵۹

۳۶۰

۳۶۱

۳۶۲

۳۶۳

۳۶۴

۳۶۵

۳۶۶

۳۶۷

۳۶۸

۳۶۹

۳۷۰

۳۷۱

۳۷۲

۳۷۳

۳۷۴

۳۷۵

۳۷۶

۳۷۷

۳۷۸

۳۷۹

۳۸۰

۳۸۱

۳۸۲

۳۸۳

۳۸۴

۳۸۵

۳۸۶

۳۸۷

۳۸۸

۳۸۹

۳۹۰

۳۹۱

۳۹۲

۳۹۳

۳۹۴

۳۹۵

۳۹۶

۳۹۷

۳۹۸

۳۹۹

۴۰۰

۴۰۱

۴۰۲

۴۰۳

۴۰۴

۴۰۵

۴۰۶

۴۰۷

۴۰۸

۴۰۹

۴۱۰

۴۱۱

۴۱۲

۴۱۳

۴۱۴

۴۱۵

۴۱۶

۴۱۷

۴۱۸

۴۱۹

۴۲۰

۴۲۱

۴۲۲

۴۲۳

۴۲۴

۴۲۵

۴۲۶

۴۲۷

۴۲۸

۴۲۹

۴۳۰

۴۳۱

۴۳۲

۴۳۳

۴۳۴

۴۳۵

۴۳۶

۴۳۷

۴۳۸

۴۳۹

۴۴۰

۴۴۱

۴۴۲

۴۴۳

۴۴۴

۴۴۵

۴۴۶

۴۴۷

۴۴۸

۴۴۹

۴۵۰

۴۵۱

۴۵۲

۴۵۳

۴۵۴

۴۵۵

۴۵۶

۴۵۷

۴۵۸

۴۵۹

۴۶۰

۴۶۱

۴۶۲

۴۶۳

۴۶۴

۴۶۵

۴۶۶

۴۶۷

۴۶۸

۴۶۹

۴۷۰

۴۷۱

۴۷۲

۴۷۳

۴۷۴

۴۷۵

۴۷۶

۴۷۷

۴۷۸

۴۷۹

۴۸۰

۴۸۱

۴۸۲

۴۸۳

۴۸۴

۴۸۵

۴۸۶

۴۸۷

۴۸۸

۴۸۹

۴۹۰

۴۹۱

۴۹۲

۴۹۳

۴۹۴

۴۹۵

۴۹۶

۴۹۷

۴۹۸

۴۹۹

۵۰۰

۵۰۱

۵۰۲

۵۰۳

۵۰۴

۵۰۵

۵۰۶

۵۰۷

۵۰۸

۵۰۹

۵۱۰

۵۱۱

۵۱۲

۵۱۳

۵۱۴

۵۱۵

۵۱۶

۵۱۷

۵۱۸

۵۱۹

۵۲۰

۵۲۱

۵۲۲

۵۲۳

۵۲۴

۵۲۵

۵۲۶

۵۲۷

۵۲۸

۵۲۹

۵۳۰

۵۳۱

۵۳۲

۵۳۳

۵۳۴

۵۳۵

۵۳۶

۵۳۷

۵۳۸

۵۳۹

۵۴۰

۵۴۱

۵۴۲

۵۴۳

۵۴۴

۵۴۵

۵۴۶

۵۴۷

۵۴۸

۵۴۹

۵۵۰

۵۵۱

۵۵۲

۵۵۳

۵۵۴

۵۵۵

۵۵۶

۵۵۷

۵۵۸

۵۵۹

۵۶۰

۵۶۱

۵۶۲

۵۶۳

۵۶۴

۵۶۵

۵۶۶

۵۶۷

۵۶۸

۵۶۹

۵۷۰

۵۷۱

۵۷۲

۵۷۳

۵۷۴

۵۷۵

۵۷۶

۵۷۷

۵۷۸

۵۷۹

۵۸۰

۵۸۱

۵۸۲

۵۸۳

۵۸۴

۵۸۵

۵۸۶

۵۸۷

۵۸۸

۵۸۹

۵۹۰

۵۹۱

۵۹۲

۵۹۳

۵۹۴

۵۹۵

۵۹۶

۵۹۷

۵۹۸

۵۹۹

۶۰۰

۶۰۱

۶۰۲

۶۰۳

۶۰۴

۶۰۵

۶۰۶

۶۰۷

۶۰۸

۶۰۹

۶۱۰

۶۱۱

۶۱۲

۶۱۳

۶۱۴

۶۱۵

۶۱۶

۶۱۷

۶۱۸

۶۱۹

۶۲۰

۶۲۱

۶۲۲

۶۲۳

۶۲۴

۶۲۵

۶۲۶

۶۲۷

۶۲۸

۶۲۹

۶۳۰

۶۳۱

۶۳۲

۶۳۳

۶۳۴

۶۳۵

۶۳۶

۶۳۷

۶۳۸

۶۳۹

۶۴۰

۶۴۱

۶۴۲

۶۴۳

۶۴۴

۶۴۵

۶۴۶

۶۴۷

۶۴۸

۶۴۹

۶۵۰

۶۵۱

۶۵۲

۶۵۳

۶۵۴

۶۵۵

۶۵۶

۶۵۷

۶۵۸

۶۵۹

۶۶۰

۶۶۱

۶۶۲

۶۶۳

۶۶۴

۶۶۵

۶۶۶

۶۶۷

۶۶۸

۶۶۹

۶۷۰

۶۷۱

۶۷۲

۶۷۳

۶۷۴

۶۷۵

۶۷۶

۶۷۷

۶۷۸

۶۷۹

۶۸۰

۶۸۱

۶۸۲

۶۸۳

۶۸۴

۶۸۵

۶۸۶

۶۸۷

۶۸۸

۶۸۹

۶۹۰

۶۹۱

۶۹۲

۶۹۳

۶۹۴

۶۹۵

۶۹۶

۶۹۷

۶۹۸

۶۹۹

۷۰۰

۷۰۱

۷۰۲

۷۰۳

۷۰۴

۷۰۵

۷۰۶

۷۰۷

۷۰۸

۷۰۹

۷۱۰

۷۱۱

۷۱۲

۷۱۳

۷۱۴

۷۱۵

۷۱۶

۷۱۷

۷۱۸

۷۱۹

۷۲۰

۷۲۱

۷۲۲

۷۲۳

۷۲۴

۷۲۵

۷۲۶

۷۲۷

۷۲۸

۷۲۹

۷۳۰

۷۳۱

۷۳۲

۷۳۳

۷۳۴

۷۳۵

۷۳۶

۷۳۷

۷۳۸

۷۳۹

۷۴۰

۷۴۱

۷۴۲

۷۴۳

۷۴۴

۷۴۵

۷۴۶

۷۴۷

۷۴۸

۷۴۹

۷۵۰

۷۵۱

۷۵۲

۷۵۳

۷۵۴

۷۵۵

۷۵۶

۷۵۷

۷۵۸

۷۵۹

۷۶۰

۷۶۱

۷۶۲

۷۶۳

۷۶۴

۷۶۵

۷۶۶

۷۶۷

۷۶۸

۷۶۹

۷۷۰

۷۷۱

۷۷۲

۷۷۳

۷۷۴

۷۷۵

۷۷۶

۷۷۷

۷۷۸

۷۷۹

۷۸۰

۷۸۱

۷۸۲

۷۸۳

۷۸۴

۷۸۵

۷۸۶

۷۸۷

۷۸۸

۷۸۹

۷۹۰

۷۹۱

۷۹۲

۷۹۳

۷۹۴

۷۹۵

۷۹۶

۷۹۷

۷۹۸

۷۹۹

۸۰۰

۸۰۱

۸۰۲

۸۰۳

۸۰۴

۸۰۵

۸۰۶

۸۰۷

۸۰۸

۸۰۹

۸۱۰

۸۱۱

۸۱۲

۸۱۳

۸۱۴

۸۱۵

۸۱۶

۸۱۷

۸۱۸

۸۱۹

۸۲۰

۸۲۱

۸۲۲

۸۲۳

۸۲۴

۸۲۵

۸۲۶

۸۲۷

۸۲۸

۸۲۹

۸۳۰

۸۳۱

۸۳۲

۸۳۳

۸۳۴

۸۳۵

۸۳۶

۸۳۷

۸۳۸

۸۳۹

۸۴۰

۸۴۱

۸۴۲

۸۴۳

۸۴۴

۸۴۵

۸۴۶

۸۴۷

۸۴۸

۸۴۹

۸۵۰

۸۵۱

۸۵۲

۸۵۳

۸۵۴

۸۵۵

۸۵۶

۸۵۷

۸۵۸

۸۵۹

۸۶۰

۸۶۱

۸۶۲

۸۶۳

۸۶۴

۸۶۵

۸۶۶

۸۶۷

۸۶۸

۸۶۹

۸۷۰

۸۷۱

۸۷۲

۸۷۳

۸۷۴

۸۷۵

۸۷۶

۸۷۷

۸۷۸

۸۷۹

۸۸۰

۸۸۱

۸۸۲

۸۸۳

۸۸۴

۸۸۵

۸۸۶

۸۸۷

۸۸۸

۸۸۹

۸۹۰

۸۹۱

۸۹۲

۸۹۳

۸۹۴

۸۹۵

۸۹۶

۸۹۷

۸۹۸

۸۹۹

۹۰۰

۹۰۱

۹۰۲

۹۰۳

۹۰۴

۹۰۵

۹۰۶

۹۰۷

۹۰۸

۹۰۹

۹۱۰

۹۱۱

۹۱۲

۹۱۳

۹۱۴

۹۱۵

۹۱۶

۹۱۷

۹۱۸

۹۱۹

۹۲۰

۹۲۱

۹۲۲

۹۲۳

۹۲۴

۹۲۵

۹۲۶

۹۲۷

۹۲۸

۹۲۹

۹۳۰

۹۳۱

۹۳۲

۹۳۳

۹۳۴

۹۳۵

۹۳۶

۹۳۷

۹۳۸

۹۳۹

۹۴۰

۹۴۱

۹۴۲

۹۴۳

۹۴۴

۹۴۵

۹۴۶

۹۴۷

۹۴۸

۹۴۹

۹۵۰

۹۵۱

۹۵۲

۹۵۳

۹۵۴

۹۵۵

۹۵۶

۹۵۷

۹۵۸

۹۵۹

۹۶۰

۹۶۱

۹۶۲

۹۶۳

۹۶۴

۹۶۵

۹۶۶

۹۶۷

۹۶۸

۹۶۹

۹۷۰

۹۷۱

۹۷۲

۹۷۳

۹۷۴

۹۷۵

۹۷۶

۹۷۷

۹۷۸

۹۷۹

۹۸۰

۹۸۱

۹۸۲

۹۸۳

۹۸۴

۹۸۵

۹۸۶

۹۸۷

۹۸۸

۹۸۹

۹۹۰

۹۹۱

۹۹۲

۹۹۳

۹۹۴

۹۹۵

۹۹۶

۹۹۷

۹۹۸

۹۹۹

۱۰۰۰

پیشگفتار

کلام و رفتار کودکان در سینین پیش از دبستان از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار است؛ وجودشان پر از انرژی و محبت است؛ یادگیریشان بیشتر از طریق شنیدن‌ها، دیدن‌ها، تقلید و رفتار کنیجکاوane است. کلید برقراری ارتباط مفید و مؤثر و سازنده با آنها، محبت است. در این دوران، تنبیه و تهدید آفت رشد عاطفی و روانی کودک است. پایه‌های استوار شخصیت کودکان، در این دوره پی‌ریزی می‌شود؛ همچنین زمینه بسیاری از اختلالات رفتاری، مانند گوش‌گیری‌ها، ناسازگاری‌ها، بی‌قراری‌ها، پرخاشگری‌ها، کمرویی، حساسیت، ترس و اضطراب و بزهکاری و انحرافات نوجوانان و جوانان را باید در این دوره جستجو کرد. بدون شک سلامت دوران نوجوانی و جوانی، شکوفایی شخصیت، خلاقیت‌های هنر و حسن پذیرش مشتولیت‌های اجتماعی نیز ناشی از رشد مناسب و مطلوب کودکان در همین دوران است. گزل¹، که بسیاری از روانشناسان او را پدر روانشناسی کودک در امریکا² دانند، در ذکر اهمیت فوق العاده دوران کودکی می‌گوید: «کودک در پنج، شش سال اول زیستگی انسخه کوچکی از جوانی است، که بعداً خواهد شد» به عبارت دیگر گزل نیز بیشتر صفات ویژگی‌های افراد در دوران جوانی و بزرگسالی را متأثر از نحوه رشد و تربیت آنان در دوران کودکی می‌داند. فروید³ روانشناس معروف اتریشی نیز معتقد است، که شخصیت، منش و شبک زندگی هر فرد تا سن پنج سالگی شکل می‌گیرد. اگرچه حوادث و رویدادهای بعدی، تا حدودی زیادی رفتار و شخصیت فرد را تغییر می‌دهد؛ ولی ختیرمایه اصلی و اولیه شخصیت فرد که از خانواده نشأت گرفته است، حفظ خواهد شد؛ همچنین تحقیقات روانشناسان نشان می‌دهد که پنجاه درصد هوش کودک از تولد تا ۵ سالگی حاصل می‌شود. خلاصه اینکه تمامی روانشناسان، مریبان و علمای تربیتی براهمیت رشد و پرورش فرد در دوران کودکی تأکید کرده‌اند؛ از این‌والفدین باید به این امر مهم توجه کنند و در تربیت صحیح

1- Gassel.

2- Freud

فرزندان خود بکوشند. «رمز توفیق والدین در تربیت کودک در سنین قبل از مدرسه، در حُسن برقراری ارتباط با او و ارائه بهترین الگوهای رفتاری و کلامی است. رفتار و گفتار ما، مستقیم و غیر مستقیم، آگاهانه و ناآگاهانه کودک را متاثر می‌سازد». ۱

بعد از خانواده، کودکستان نیز در آموزش و پرورش کودک نقش بسزایی دارد؛ در واقع کودکستان همراه و مکمل خانواده در تعلیم و تربیت کودکان است؛ زیرا بسیاری از نیازهای کودک را نمی‌توان در خانه برطرف نمود؛ حتی اگر خانواده از تمامی امکانات نیز برخوردار باشد؛ به عنوان مثال، یکی از نیازهای کودک، معاشرت و بازی با همسالان خود است، که این موهیت را می‌توان فقط در کودکستان برای کودک فراهم کرد؛ بنابراین با توجه به مشکلات خانواده‌ها، اشتغال مادران، شیوه‌های خاص تعلیم و تربیت در دوره پیش از دبستان، نیاز را دکان بازی‌های گروهی جهت ارتباط مطلوب با دیگران و... لرمه و اهمیت کودکستان‌ها اشاره نمی‌شود؛ اما مهمترین مسئله‌ای که در زمینه تعلیم و تربیت کودکان مطرح است، هماهنگی بین الگوهای خانه و مدرسه است؛ زیرا اگر کودک بین الگوهای تربیتی تضاد و مغایری مشاهده کند، به طور یقین به دام شک و تردید گرفتار خواهد شد و نمی‌تواند بین دو الگو ترتیب، خانه و مدرسه، یکی را انتخاب کند. این دوگانگی در الگوهای تربیتی، بدترین وضعی روحی و روانی را برای کودک فراهم می‌کند. در این حالت کودک چار تزلزل روحی و عاده نمی‌شود، نمی‌تواند به درستی تصمیم بگیرد و انتخاب کند. این مسئله یکی از مهمترین نکات تأثیرگذار در بهداشت روانی کودکان است، که والدین و مریبان باید نسبت به آن توجه لازم را داشته باشند و با ایجاد همنوایی و هماهنگی بین الگوهای تربیتی خانه و مدرسه، زمینه تربیت صحیح و شایسته کودکان را فراهم نمایند. کتاب حاضر حاصلی است از نقطه نظرها و راهنمایی‌های صاحبنظران، محققان، روانشناسان و علمای تربیتی درباره کودکستان و آموزش و پرورش کودکان در دوره قبل از دبستان، که می‌تواند راهنمای خوبی برای والدین، مدیران و مریبان کودکستان‌ها باشد و آنها را در امر تعلیم و تربیت کودکان این

۱- این ورشار، استانی؛ کودک و لکنت زبان؛ ترجمه غلامعلی افروزان؛ ص ۱۶.

دوره یاری نماید. این کتاب در سه بخش و ۲۷ فصل تنظیم شده است. در بخش اول مسائلی مانند ضرورت و اهمیت مراکز پیش‌دبستانی، اهداف و ویژگی‌های این دوره، وظایف کودکستان و مریبان، نیازهای کودکان، شیوه‌های آموزشی و تربیتی و موضوعات و محتوای درسی در دوره پیش‌دبستانی و... مورد بررسی قرار گرفته است. بخش دوم، با توجه به اهمیت موضوع تها به بازی‌های کودکان و خصوصیات و ویژگی‌های اسباب بازی‌های مناسب این دوره اختصاص داده شده است؛ زیرا به اعتقاد تمامی روانشناسان و مریبان تربیتی، بازی مهمترین عامل در تعلیم و تربیت کودکان، در دوره پیش‌دبستانی است، و در بخش سوم مهمترین مشکلات و اختلالات شایع کودکان در دوره پیش‌دبستانی مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار گرفته و راهکارهایی نیز برای پیشگیری و درمان آنها ارائه شده است؛ زیرا بررسی‌ها و تحقیقات نشان می‌دهد، که بسیاری از خانواده‌ها با مشکلات رفتاری کودکان خود مواجه هستند.

موضوعات و محتوای این کتاب که نتیجه بررسی آثار معتبر علمی و پژوهشی مرتبط با کودکان دوره پیش‌دبستانی و همچنین حلقه تجارت نگارنده در این زمینه بوده، به شیوه بسیار ساده‌ای نگارش یافته است. با اینکه من اطیان اصلی این کتاب، والدین کودکان و مریبان می‌باشند، اما بدون تردید مطالب این کتاب می‌تواند برای تمامی دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت کودک، معلمان، کارشناسان علوم تربیتی و دانشجویان مفید و مؤثر واقع شود. در اینجا لازم است که از تمامی دوستان و مددگاران گرامی، بویژه از دوست ارجمند آقای سهیل پورملک که از جهات مختلف مرا یاری نموده‌اند، تشکر و قدردانی نمایم و این کتاب را به تمامی این بزرگواران تقدیم می‌کنم؛ همچنین از کارکنان انتشارات دهسرا، بویژه از مدیر محترم آن، به خاطر چاپ و نشر این اثر بسیار ممنون و سپاسگزارم. از همسرو فرزندانم نیز که مشکلات ناشی از این کار را همچون کارهای دیگر با کمال صبر و حوصله تحمل کرده‌اند، ابراز تشکر و قدردانی می‌کنم، در پایان از خوانندگان این اثر، بخاطر نقایص و اشکالات احتمالی آن، پوزش می‌طلبم و امیدوارم با رهنمودها، انتقادات و پیشنهادات سازنده، نگارنده را در این امر مهم یاری نمایند.

بندون شک هرگونه حُسن و مزیتی که در این اثر وجود دارد، مرهون فلاسفه، روانشناسان، مریسان تربیتی و سایر اندیشمندانی است، که در طول تاریخ گذشته و معاصر تعلیم و تربیت، تلاش و همت کرده‌اند و میراث فرهنگی و تربیتی درخشناد و ارزشمندی را به ما عرضه داشته‌اند.

علی پور علیرضا توکله

سال ۱۳۹۳

موائل وشد

سقراط می‌گوید: ای همشهربیان! چگونه است که شما سنگ‌ها را به این دقت و ظرافت برای کسب ثروت تراش می‌دهید؛ اما از ظرافت‌های تربیتی فرزندان خود که روزی باید آنها را در جامعه رها کنید، غافل‌لید؟ بزای اینکه فرزند ما خوب تربیت شود، باید به خاطر او دو برابر وقت صرف کنیم و یک برابر هزینه. تربیت فرزند در کودکی و جوانی به مراتب آسان‌تر از یک فرد بالغ و جاہل است. والدینی که از اعتماد به نفس کافی برخوردارند، فرزندان خود را از طریق آموزش عواملی چون مثبت‌اندیشی، اعتقادات و ارزش‌های اجتماعی تربیت و رو-زیه اعتماد به نفس و اتكاء به خود را به آنها تزریق و إلقا می‌کنند. داشتن والدین قابل و شاد نعمت و میراث بزرگی است؛ اولیائی که با خط‌کاری و نیزنس‌بازی فرزندان خود را بست کرده‌اند، موجب سرخوردگی و حقارت نسل‌های آینده‌اند، وجود یک راهنمای یا یک نگهدارنده‌ی زندگی کودکان، که می‌توانند والدین، معلمان یا بستگان آنها باشند، نقش مؤثری نداشته‌اند، آنها ایفا می‌کنند. آنها در سنین کودکی جسم به بزرگان خود به عنوان الگو دارند، تا از آنها پیروی و الگوبرداری کنند. ما حتی در بزرگی هم به مدیران و سپریستان خود به عنوان شباب و مدل نگاه می‌کیم.

رسالت ای ایشان

- پیام کودکان به ما بزرگسالان
- ۱- ما احیا‌گر شخصیت‌ها و ارزش‌های شما هستیم.
  - ۲- ما غالباً آئینه‌ی تمام نمای شما هستیم.
  - ۳- ما شادی خود را در شادی شما می‌دانیم.
  - ۴- ما از شما یاد می‌گیریم که چگونه زندگی کنیم.
  - ۵- ما از شما یاد می‌گیریم که چگونه همسری باشیم.
  - ۶- ما از شما یاد می‌گیریم که چگونه مادری یا پدری باشیم.

- ۷- ما از شما یاد می‌گیریم که چگونه شهروندی باشیم.
- ۸- ما از شما یاد می‌گیریم که چگونه با مردم ارتباط برقرار کنیم.
- ۹- مانمی خواهیم همیشه کودک بمانیم و همیشه با ما کودکانه رفتار شود.
- ۱۰- مانیاز داریم در حد توان خویش با واقعیت‌های تلخ زندگی آشنا شویم و از شما بزرگسالان یاد بگیریم که چگونه آنها را تحمل کنیم.
- ۱۱- ما به رشد و گسترش خودپنداری مثبت، عزت نفس و اعتماد به نفس نیاز داریم؛ و آنها را از کسانی می‌توانیم یاد بگیریم که شخصاً از آنها بهره‌مند باشند.
- ۱۲- ما فرابنده‌ای محبت و نفرت و چگونگی اظهار آنها را از شما یاد می‌گیریم.
- ۱۳- ما از کردار ساء، شهابیشتراز گفتارهای شما یاد می‌گیریم.
- ۱۴- ما فرایندهای راستگویی، دروغگویی و تملق و صراحت و صداقت را از شما یاد می‌گیریم.
- ۱۵- مانیازمندیم یاد بگیریم که چگونه در خویشن مسلط باشیم، بدون اینکه احساس حقارت کنیم.
- ۱۶- ما از شما بزرگترها یاد می‌گیریم که چگونه از ظلم و انصباط در سراسر زندگی خود برخوردار باشیم.
- ۱۷- ما هم مثل شمانیاز داریم مورد عنایت و عطوفت بزرگ‌گیریم و مطرح باشیم و احساس هویت کنیم.
- ۱۸- ما از شما بزرگسالان انتظار نداریم که به جای ما بیندیشید، تصمیم بگیرید و یاد بگیرید.^۱

پدر و مادر عزیزم

برای من الگو و اسوه‌ای از خوبی‌ها و پاکی باشید.
مرا با دیگران، با برادران و خواهرانم، با دوستانم، با فرزندان دوستان و آشنايان خود و... مقایسه نکنید. من [من] هستم و ویزگی‌ها و توانایی‌های خاص خود را دارم. در میان جمع هرگز ضعف‌ها و لغزشها می‌باشم.

مرا در مقابل چشمان خیره‌ناظران شرم‌ساز و خجل نسازید؛ چرا که این کار شما نتیجه و عاقبتی جزکینه و نفرت نخواهد داشت.

از شما می‌خواهم که همواره مرا در امور زندگی ام راهنمایی کرده و با پند و اندرزو و مهربانی شادم کنید، با من مانند یک بیگانه و غریبه رفتار نکنید؛ من فرزند شما هستم و حق بزرگی برگردانن دارم، آن تدبیت صحیح، منطقی و انسانی است؛ این حق مرا به شایستگی ادا کنید. همان‌گونه که به سلامت جسم اهمیت می‌دهید، به سلامت فکر نیز اهمیت دهید و همانطور که مرا نب تغذیه ام هستید، مواطبه تربیتم نیز باشید.

با کودکانمان چه رفتاری داشته باشیم

- ۱- در حضور کودکان خویش یا یکدیگر دعوا نکنید.
- ۲- نسبت به همه آنها یکسان محبت نمایید.
- ۳- هرگز به کودکان خود دروغ نگویید.
- ۴- عادت و خطای یکدیگر را پذیرید.
- ۵- با کودکان خود دوست و رفیق باشید.
- ۶- به دوستان کودکان احترام بگذارید و به آنها محبت کنید، تا احساس غرور کنند.
- ۷- جواب سوال کودکان خود را بدھید.
- ۸- کودکان خود را جلوی دوستانشان تنبیه و سرزنش نکنید.
- ۹- صفات خوب و بازکودکان خود را تحسین کنید و روی خططاها و اشتباهات آنها ریاد تأکید نکنید.
- ۱۰- در محبت نسبت به کودکان خود پایدار باشید.

۱- موسایی، محمد اسماعیل؛ اصول و روش‌های آموزش و پرورش در مهدکودک و کودکستان؛ ص ۶۷.

چگونه به حرف‌های کودکانمان گوش دهیم

هرگز به کودک خردسال نگوییم که «کار دارم»، «وقت ندارم»، «خلاصه بگو»، «عجله دارم زود باش»، «برو به مامانت بگو و...». از مهمترین کارهای پدر و مادر گوش دادن به صحبت‌های کودک است. مبادا در تنظیم برنامه‌ها و فعالیت‌های شخصی، شغلی، حرف‌ای، اجتماعی و مسئولیت‌های خانوادگی و در اعمال اولویت‌ها، دچار اشتباہ شویم و زمانی را برای صحبت با کودکان و گوش دادن به حرف‌های آنها در نظر نگیریم.

به هنگام صحبت و گفتگو با کودک خیلی آرام، صبور و متبعم بوده و مطلقاً عجله ننموده و نگران وقت و کارهای دیگر نباشد. کودک شما از رفتار و چهره شما، جابجا شدن شما، به ساعت زمانی که کردن‌ها و غیره متوجه می‌شود که شما کار دارید و او باید کمتریا تندتر صحبت کند. و همین بروز اضطراب‌ها در او اضطراب ایجاد کرده و روانی کلامی او را مختل می‌نماید. زمانی که ارتباط بین کودک و مادر صمیمی و دوست داشتنی باشد، لحظه‌های قصه‌گویی مادر برای کودک، خواباندن ترین ولذت‌بخش ترین ساعت زندگی کودک خواهد بود. عموماً کودکان، این لحظات و ارتباطات بسیار صمیمی و دوست داشتنی را به همه کارهای دیگر، از تماسی تا همیون گرفته تا بیرون رفتن و غیره، ترجیح می‌دهند. قطعاً شما نیز می‌توانید چنین ارتباطی با کودک برقرار نمایید. برای رشد متعادل عاطفی کودک، ضروری است که پدران و مادران درسته و محبت خودشان را هم با زبان و هم با رفتارشان به کودک ابراز کنند. این یک نیاز فطری کودک است و رشد مطلوب کودک در گرو تأمین بهینه این نیاز مهم است. کودک دوست دارد که وجودش، اعمال و رفتارش مورد توجه و علاقه دیگران قرار گیرد. چه کسی بهتر از پدر و مادر می‌تواند، خریدار چنین تقاضایی باشد!^۱

۱- این ورشار، استانی کودک و لکنت زبان؛ ترجمه غلامعلی افروزان؛ ص ۱۵-۵۸.

چگونه کودکان را تشویق کنیم

والدین و مریبان برای تشویق کودکان با توجه به تفاوت‌های فردی، باید این چهار جمله را همیشه در ذهن خود داشته باشند و از آنها برای تشویق کودکان استفاده نمایند و اثرات درخشنان آن را، بخوبی مشاهده کنند.

۱- فرد را با فرد مقایسه نمی‌کنم.

۲- امروز هر کس را با دیروزش می‌ستجم.

۳- هر کس امتیاز خاصی دارد، که دیگری ندارد.

۴- افراد، مانند میوه‌های در زمان‌های مختلف می‌رسند.

با توجه به این که دونزرادم در تمامی خصوصیات مثل هم نیستند، پس توقع یکسان هم، نباید از افراد داشته باشیم.

۱- موسائی، محمد اسماعیل؛ اصول و روش‌های آموزش و پرورش در مهدکودک و کودکستان، ص ۱۲۹.